

LT

LT

LT

EUROPOS BENDRIJŲ KOMISIJA

Briuselis, 2009.11.19
KOM(2009) 615 galutinis

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Privačiųjų ir viešųjų investicijų telkimas ekonomikai gaivinti ir ilgalaikiams
struktūriniais pokyčiams skatinti. Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės
plėtojimas**

**KOMISIJOS KOMUNIKATAS EUROPOS PARLAMENTUI, TARYBAI, EUROPOS
EKONOMIKOS IR SOCIALINIŲ REIKALŲ KOMITETUI IR REGIONŲ
KOMITETUI**

**Privačiųjų ir viešųjų investicijų telkimas ekonomikai gaivinti ir ilgalaikiams
struktūriniais pokyčiams skatinti. Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės
plėtojimas**

1. ĮŽANGA

Siekdamos įveikti finansų ir ekonomikos krizę ES ir jos valstybės narės įgyvendina ambicingus ekonomikos gaivinimo planus, kad stabilizuotų finansų sektorių ir sumažintų nuosmukio poveikį piliečiams ir realiajai ekonomikai. Investicijos į infrastruktūros projektus¹ yra svarbus būdas ekonominei veiklai krizės metu išlaikyti ir greitai vėl užtikrinti ilgalaikį ekonomikos augimą. Atsižvelgiant į šias ekonomikos gaivinimo pastangas, viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė (VPSP) gali būti efektyvus būdas infrastruktūros projektams įgyvendinti, viešosioms paslaugoms teikti ir inovacijoms platesniu mastu skatinti. VPSP taip pat yra dėmesio verta priemonė ilgalaikiam struktūriniam infrastruktūros ir paslaugų vystymui, nes tokia partnerystė padeda išnaudoti tiek privačiojo sektoriaus, tiek viešojo sektoriaus pranašumus.

VPSP – galimybė valdžios institucijoms ir privačiajam sektoriui² bendradarbiauti siekiant modernizuoti infrastruktūrą ir strateginių viešųjų paslaugų teikimą. Vienais atvejais VPSP gali būti susijusi su infrastruktūros objektų finansavimu, kūrimu, statymu, atnaujinimu, valdymu ar priežiūra; kitais – su paslaugų, kurias paprastai teikia valdžios institucijos, teikimu. Nors pagrindinis VPSP tikslas turėtų būti viešųjų paslaugų efektyvumo skatinimas pasidalijant rizika ir pasitelkiant privačiojo sektoriaus patirtį, VPSP taip pat gali būti naudojamos viešųjų finansų naštai greitai sumažinti suteikiant papildomo kapitalo. O viešojo sektoriaus dalyvavimas projekte gali suteikti svarbių garantijų privatiems investuotojams, ypač dėl ilgalaikių viešųjų finansų srautų teikiamo stabilumo, ir projektui suteikti svarbių socialinių ar aplinkosauginių pranašumų.

ES lygmeniu VPSP³ gali daryti papildomą poveikį įgyvendinant pagrindinius projektus siekiant tokių bendrų politikos tikslų: kova su klimato kaita, alternatyvių energijos šaltinių bei energijos ir išteklių vartojimo efektyvumo skatinimas, tausaus transporto rėmimas, aukštos kokybės prieinamos sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimas ir tokių svarbių mokslinių tyrimų projektų kaip bendros technologijų iniciatyvos, kuriais siekiama užtikrinti Europos pirmavimą strateginių technologijų srityje, vykdymas. Partnerystė taip pat gali stiprinti Europos inovacijų gebėjimus ir didinti Europos pramonės konkurencingumą didelį augimo ir naujų darbo vietų kūrimo potencialą turinčiuose sektoriuose.

¹ Beveik visos valstybės narės paspartino didelius vykdomus ar numatomus infrastruktūros projektus.

² Komisija 2004 m. paskelbė konsultacijas VPSP tema (COM(2004) 327) ir 2005 m. pateikė ataskaitą apie šių konsultacijų rezultatus (COM(2005) 569).

³ Pavyzdžiui, EEAP nustatytos trys VPSP sritys: ateities gamyklų, energiją tausojančių pastatų ir ekologiškų automobilių.

Todėl bendrai sutelkus viešuosius ir privačiuosius pajėgumus ir lėšas gali būti paskatintas ekonomikos gaivinimas ir rinkų, kurios sudarys Europos ekonominės gerovės pagrindą, plėtojimas. Vis dėlto kaip tik dabar, kada sistemingesnis VPSP naudojimas duotų didelės naudos, dėl krizės šią priemonę naudoti tapo sunkiau. Nors jau yra tam tikrų ekonomikos atsigavimo požymių, šiuo metu užbaigiamų projektų apimtis ir vertė vis dar gerokai mažesni už prieš krizę vykdytų projektų apimtį ir vertę⁴. Todėl svarbu kuo skubiau apsvarstyti naujas paramos galimybes VPSP plėtoti.

2. ARGUMENTAI UŽ VIEŠOJO IR PRIVAČIOJO SEKTORIŲ PARTNERYSTĘ⁵. KODĖL IR KADA JI GALI BŪTI VEIKSMINGA?

Europos Sąjungoje VPSP projektai vykdyti transporto (kelių ir geležinkelio)⁶ sektoriuje, viešųjų pastatų ir įrangos (mokyklų, ligoninių, kalėjimų)⁷ bei aplinkos (vandens valymo, atliekų apdorojimo ir atliekų tvarkymo)⁸ srityse. Įvairių sektorių ir šalių patirtis yra labai skirtinga. Daug šalių turi nedidelę VPSP projektų vykdymo patirtį arba jos neturi visai. Vertinant bendrą viešųjų paslaugų valdymą arba viešosios infrastruktūros statymą ir valdymą visos ES lygmeniu, **VPSP sklaida vis dar labai maža** – investicijos pasitelkiant VPSP sudaro tik **nedidelę visų viešųjų investicijų dalį**⁹. Kalbant apie energetikos ir telekomunikacijų tinklus, privatusis sektorius jau teikia daug paslaugų, tačiau dar yra VPSP plėtojimo galimybių, pavyzdžiui, kuriant reikiamą energetikos infrastruktūrą, kai komercinės paskatos yra nepakankamos investicijoms pritraukti¹⁰, arba kuriant plačiajuosčio ryšio – tiek fiksuoto, tiek belaidžio – VPSP, siekiant išspręsti skaitmeninės atskirties problemą ir skatinti greitą perėjimą prie sparčiojo plačiajuosčio interneto paslaugų. Yra daug įrodymų, kad pasitelkiant VPSP gali būti:

- **Pagerintas projektų vykdymas.** Patirtis rodo, kad VPSP pagrindu vykdomi projektai įvykdomi laiku¹¹ ir neviršijant numatyto biudžeto¹². VPSP projektai transeuropinio transporto tinklo (TEN-T) srityje įrodo, kad partnerystės struktūros gali būti sėkmingai pritaikytos įvairiems projektams, susijusiems su visomis transporto rūšimis. Projektų pavyzdžiai: Perpinjano – Figuro 50 metų geležinkelio koncesija, įskaitant tarpvalstybinį

⁴ Finansišškai užbaigtų VPSP projektų per pirmuosius devynis 2009 m. mėnesius, palyginti su praėjusių metų tuo pačiu laikotarpiu, sumažėjo maždaug 30 %, 2009 m. spalio mėn. EPEC tyrimas

⁵ Remiantis EPEC, JT EEK, TVF, PB, OECD darbu.

⁶ Airija, Graikija, Ispanija, Jungtinė Karalystė, Nyderlandai. Geros valdysenos skatinant Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystes vadovas, JT EEK, 2007 m., p. 20.

⁷ Jungtinė Karalystė, Prancūzija, *idem*.

⁸ Dažniausias privačiojo sektoriaus įtraukimo į aplinkos sektorių modelis – per viešųjų paslaugų koncesijas.

⁹ Remiantis 2007 m. *Siemens* atliktu plataus masto tyrimu, investicijos pasitelkiant VPSP sudaro tik maždaug 4 % visų viešojo sektoriaus investicijų.

¹⁰ Pavyzdžiui, rinkoje veikiančių jungiamųjų linijų atveju atveju, projektų indėlis siekiant tiekimo tikslų saugumo ir bendradarbiavimo energetikos mokslinių tyrimų srityje.

¹¹ Naujaisia 2009 m. spalio mėn. Jungtinės Karalystės nacionalinės audito tarnybos paskelbta ataskaita, kuria atnaujinama ankstesnė 2003 m. ataskaita „*PFI construction performance report*“. Ataskaita patvirtina, kad apskritai VPSP projektų, palyginti su įprastais projektais, rezultatai, susiję su biudžeto laikymusi (65 % privačios finansinės iniciatyvos (angl. *private finance initiative*, PFI) projektų) ir įvykdymu laiku (69 %), yra geresni. 90 % atvejų viršytas išlaidas sąlygojo valdžios institucijų ar trečiosios šalies nurodymas. Be to, 91 % užbaigtų projektų statybos darbų kokybę ir konstrukciją pagrindiniai vartotojai įvertino labai gerai arba gana gerai.

¹² Šias išvadas patvirtina EIB 2005 m. paskelbta vidaus ataskaita, paremta išsamia 15 VPSP projektų peržiūra „EIB finansuotų VPSP projektų įvertinimas“, <http://www.bei.europa.eu/projects/publications/evaluation-of-ppp-projects-financed-by-the-eib.htm>.

tunelį, Oresundo nuolatinė geležinkelio jungtis tarp Švedijos ir Danijos, ir greitojo geležinkelio linija Nyderlanduose. Šiuo metu pagal TEN-T planuojami keli tarpvalstybiniai VPSP projektai: Daniją ir Vokietiją jungiantis geležinkelio ir automobilių tiltas, Senos šiaurinis (Seine-Nord) kanalas ir tarpvalstybinis Prancūzijos ir Belgijos vidaus vandenu projektas.

- **Padidinta investicijų į infrastruktūrą nauda** dėl konkurencingo privačiojo sektoriaus našumo¹³ ir inovacijų potencialo, sumažinant išlaidas arba pasiekiant geresnį kokybės santykį.
- **Infrastruktūros finansavimo išlaidos paskirstomos per visą turto naudojimo laikotarpį**, sumažinant našą viešojo sektoriaus biudžetui ir leidžiant užbaigti infrastruktūros projektus, o jų teikiamą naudą paankstinant keleriais metais.
- **Pagerintas** viešojo ir privačiojo sektorių **pasidalijimas rizika**¹⁴. Tinkamai pasidalijus rizika dėl veiksmingesnio rizikos valdymo sumažinamos bendros projekto sąnaudos.
- **Skatinamas tvarusis vystymasis, inovacijas, mokslinius tyrimus ir technologijų plėtrą remiantys veiksmai**, siekiant naujų sprendimų visuomenės socialiniams ir ekonominiams uždaviniams spręsti. Tai susiję su pagrindiniais mechanizmais, kuriais grindžiama VPSP:
 - konkurenciniu procesu, dėl kurio skatinamos inovacijos (techninės įrangos ar sistemų srityje), teikiančios konkurencinį pranašumą;
 - privačiojo sektoriaus išsipareigojimu siekti veiklos rezultatų, kurie gali būti susieti su techniniais, aplinkos ir socialiniais kriterijais.
- **Privačiajam sektoriui patikėta svarbiausia užduotis** kurti ir įgyvendinti ilgalaikes didelių pramonės, komercinių ir infrastruktūros programų strategijas.
- **Padidinta ES įmonių rinkos dalis viešųjų pirkimų srityje trečiųjų šalių rinkose**. Dėl „pastatyti, eksploatuoti, perduoti“ (angl. *Build Operate Transfer* – BOT) darbų sutarčių ir paslaugų koncesijų bei specialiųjų priemonių sprendimų Europos viešųjų darbų ir komunalinių paslaugų įmonės gali sudaryti svarbias sutartis kai kuriose pagrindinių prekybos partnerių rinkose, susijusias su, pvz., oro uostų statymu ir valdymu, greitkelių tiesimu, vandens tiekimu ir valymu.

Be to, VPSP leidžia padidinti privačiųjų lėšų poveikį ir jas bendrai naudoti su viešojo sektoriaus lėšomis. Ši nauda ypač svarbi dabartinėmis ekonominėmis sąlygomis, kai valstybės narės siekia spartinti investicijas reaguodamos į krizę, kartu puikiai suvokdamos, kad būtina išlaikyti biudžetinę drausmę.

¹³ Privačiojo sektoriaus dalyvavimo vandens ir elektros energijos paskirstymo plataus masto tyrimo (2009 m. gegužės mėn.) rezultatai patvirtina, kad privatusis sektorius pateisina lūkesčius, susijusius su didesniu darbo jėgos našumu ir veiklos efektyvumu, <http://www.ppiarf.org/content/view/480/485/>.

¹⁴ *Canoy et al.* (2001 m.) pabrėžė, kad pasidalijimo rizika susitarimai užmezgant VPSP abiem šalims suteikia paskatą didinti projekto efektyvumą.

3. ES INDĖLIS Į VPSP PROJEKTUS

Dėl krizės daugelyje valstybių narių dar padidėjo viešųjų finansų našta, o kartu tampa sunkiau užtikrinti ilgalaikes viešąsias investicijas daug kapitalo reikalaujantiems projektams. ES finansavimas per struktūrinius fondus, Europos investicijų banką ar TEN-T priemones gali padėti sutelkti VPSP investicijas į projektus netgi tada, kai nacionaliniai viešieji ar privačiojo sektoriaus ištekliai sumažėję. Savo reguliavimo sistema ES taip pat daro poveikį VPSP veiklos aplinkai.

3.1. Bendrijos taisyklės

Keli Bendrijos taisyklių rinkiniai turi tiesioginį ar netiesioginį poveikį VPSP. Ateityje bus svarbu užtikrinti, kad taikomos taisyklės būtų tinkamos ir palankios VPSP, kartu visiškai laikantis vidaus rinkos principų.

Anksčiau buvo nuogąstaujama, kad valstybių narių vyriausybės gali naudoti VPSP, kad valstybės balanse nuslėptų išlaidas ir naujus išpareigojimus, perkeldamos išlaidas į ateitį ir pažeisdamos Stabilumo ir augimo pakto taisykles. Atitinkamą susirūpinimą dabar kelia dėl krizės valstybių prisiimamos skolos. Eurostatas sukūrė **VPSP statistinės apskaitos taisyklės**¹⁵, kuriose aiškiai nustatoma, kuriais atvejais VPSP turtas turėtų būti įrašomas į valstybės balansą. Šios taisyklės paremtos pagrindinės projekto rizikos pasiskirstymu tarp vyriausybės ir VPSP vykdytojo. Kai projekto finansinė rizika daugiausia tenka valstybei, VPSP turtas įtraukiamas į valstybės balansą. Atsižvelgiant į dėl tebesitęsiančios ekonomikos krizės atsiradusią viešųjų finansų našta, siekiant vėl užtikrinti biudžetinės drausmės laikymąsi reikia, kad valstybės narės suvoktų individualių projektų poveikį balansui ir susijusias jų pasekmes (skolos ir deficito valdymas).

VPSP užmezgama viešųjų pirkimų sutarčių arba darbų ar paslaugų koncesijų pagrindu. Viešųjų pirkimų sutarčių arba darbų koncesijų atveju, jei jų vertė viršija nustatytas Bendrijos ribas, joms taikomos viešųjų pirkimų direktyvų nuostatos¹⁶. Po 2004 m. atliktų plataus masto pakeitimų ES **viešųjų pirkimų teisės aktuose**¹⁷ dabar numatyta įvairių procedūrų, kurias perkančiosios institucijos gali naudoti sudarydamos sutartis. Konkrečiai siekiant pradėti dialogą ypač sudėtingų sutarčių atveju ES taisyklėse dabar taip pat leidžiama pasirinkti konkurencinį dialogą. Jo naudojimas gali būti tinkamas VPSP projektų atveju, kai perkančioji institucija ne visada gali būti pajėgi iš anksto nustatyti technines specifikacijas ir tinkamą kainos lygį.

Paslaugų koncesijos nepatenka į viešųjų pirkimų direktyvų taikymo sritį, tačiau Europos Teisingumo Teismo praktika patvirtino, kad EB sutarties principai (tokie kaip skaidrumo ir

¹⁵ Eurostato pranešimas spaudai 18/2004. Viešojo ir privačiojo sektorių partnersyčių traktavimas ir ESA95 Eurostato valstybės biudžeto deficito ir skolos vadovas, 2004 m. leidimas. Skyrius „Vyriausybės padalinių ir nevyriausybinių partnerių ilgalaikės (Viešojo ir privačiojo sektorių partnerystės) sutartys“.

¹⁶ Viešųjų pirkimų sutarčių arba darbų koncesijų atveju, jei ribos neviršijamos, taikomi Sutarties principai (skaidrumo, lygiateisiškumo, nediskriminavimo).

¹⁷ 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/17/EB dėl subjektų, vykdančių veiklą vandens, energetikos, transporto ir pašto paslaugų sektoriuose, vykdomų pirkimų tvarkos derinimo (OL L 134, 2004 4 30), Oficialusis leidinys L 134, 2004 4 30, p. 0001– 0113. 2004 m. kovo 31 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2004/18/EB dėl viešojo darbų, prekių ir paslaugų pirkimo sutarčių sudarymo tvarkos derinimo, OL L 134, 2004 4 30, p. 114–240.

vienodų sąlygų taikymo) taip pat taikomi ir paslaugų koncesijoms¹⁸. Svarstoma, kaip padidinti skaidrumą, vienodą visų ekonominės veiklos vykdytojų traktavimą, taigi, ir teisinį tikrumą sutarčių dėl paslaugų koncesijų sudarymo procedūrose. Komisija rengia poveikio vertinimą siekdama nustatyti, kokių iniciatyvų reikia ateityje aiškiai ir nuspėjamai sistemai šioje srityje užtikrinti.

Galiausiai taip pat reikėtų priminti, kad VPSP, jei pagal ją vykdoma ekonominė veikla, taikomos konkurencijos taisyklės, visų pirma valstybės pagalbos taisyklės.

3.2. ES lygmens VPSP. Bendrų technologijų iniciatyvų atvejis

Pagal Mokslinių tyrimų septintąją bendrąją programą sukurta naujos rūšies Europos viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė programų lygmeniu – bendra technologijų iniciatyva (BTI), grindžiama EB sutarties¹⁹ 171 straipsniu. Šia nauja priemone siekiama skatinti Europos mokslinius tyrimus tose srityse, kuriose siekiama tokios apimties ir pobūdžio tikslų, kad įprastų priemonių nepakanka. Pirmosios bendros technologijų iniciatyvos sukurtos penkiose srityse: naujoviškų vaistų, aeronautikos, kuro elementų ir vandenilio, nanoelektronikos ir įterptųjų kompiuterinių sistemų. Bendrų technologijų iniciatyvų bendras biudžetas – nuo 1 mlrd. iki 3 mlrd. EUR laikotarpiu iki 2017 m. Trijų BTI (naujoviškų vaistų iniciatyvos, „švaraus dangaus“ ir kuro elementų ir vandenilio) viešuosius išteklius sudaro vien tik Bendrijos lėšos, teikiamos per BTI biudžetą; kitų dviejų iniciatyvų (ARTEMIS ir ENIAC) viešosios lėšos jungiamos su dalyvaujančių valstybių narių arba su Septintąja bendrąja programa susijusių šalių lėšomis, teikiamomis per nacionalines finansavimo įstaigas. Privačiojo sektoriaus partnerių įnašą sudaro įnašai natūra į BTI finansuojamus projektus, kuriuose dalyvauja privačiojo sektoriaus partneriai. Tiek viešojo, tiek privačiojo sektoriaus partneriai bendrai dengia BTI einamąsias (administracines) išlaidas.

Dėl šios partnerystės yra įmanoma:

- Sukurti komerciškai perspektyvius sprendimus plataus masto daugiašalei mokslinių tyrimų veiklai srityse, kurios ypač svarbios Europos pramonės konkurencingumui, remti.
- Įtraukti visuomenei itin svarbius tikslus, kaip antai susijusius su alternatyvių energijos šaltinių naudojimo skatinimu ir energijos bei išteklių efektyvesniu panaudojimu²⁰, parama tausaus transporto kūrimui, kova su klimato kaita ir aukštos kokybės, prieinamos sveikatos priežiūros paslaugų užtikrinimu.

¹⁸ 1994 m. balandžio 26 d. sprendimas byloje C-272/91, *Komisija prieš Italiją* (Loto); 1999 m. rugsėjo 9 d. sprendimas byloje C-108/98, *IR.SAN.*; 2000 m. gruodžio 7 d. sprendimas byloje C-324/98, *Telasutria Verlags*; 2005 m. liepos 21 d. sprendimas byloje C-231/03, *Consortio Aziende Metano (Coname)*; 2005 m. spalio 13 d. sprendimas byloje C-458/03, *Parking Brixen*; 2006 m. balandžio 6 d. sprendimas byloje C-410/04, *Associazione Nazionale Autotrasporto Viaggiatori (ANAV)*; 2007 m. liepos 18 d. sprendimas byloje C-382/05, *Komisija prieš Italiją (Sicilijos regiono komunalinės atliekos)*.

¹⁹ Pagal EB Sutarties 171 straipsnį Bendrija gali kurti bendras įmones ar kokias nors kitas struktūras, reikalingas Bendrijos mokslinių tyrimų, technologijų plėtros ir demonstravimo programoms veiksmingai vykdyti.

²⁰ Pasitelkiant VPSP visų pirma gali būti skatinamas tolesnis Europos masto bendradarbiavimas energetikos mokslinių tyrimų srityje, kuris bus skatinamas neseniai priimtu Komisijos komunikatu dėl investavimo į mažai anglies dioksido į aplinką išskiriančių technologijų kūrimą (SET planas), COM(2009)519.

- Sutelkti ir padidinti (privataus, Europos ir nacionalinio) finansavimo ir žinių poveikį ir sumažinti susiskaidymą, kylantį dėl įvairių nacionalinių projektų, kuriais siekiama panašiu arba sutampančių tikslų.
- Išnaudoti privačiojo sektoriaus gebėjimus ir inovacijas pagal atitinkamus pasidalijimo rizika susitarimus.

Penkioms esamoms BTI pradėjus veikti nepriklausomai ir visu pajėgumu bus galima pasiremti patirtimi, įgyta jas įgyvendinant, kuriant kitus mokslinių tyrimų VPSP projektus.

3.3. Struktūriniai fondai

VPSP projektai gali būti iš dalies finansuojami struktūrinių fondų lėšomis. Vis dėlto nedaug valstybių narių lig šiol sistemingai rengė programas, kuriose Bendrijos finansavimas būtų naudojamas VPSP struktūrose²¹. Daug kas mano, jog viename projekte suderinti įvairias ES ir nacionalines taisykles ir praktiką bei tvarkaraščius gali būti sudėtinga ir tai gali būti nuo tokių projektų sulaikančiu veiksnium. Vis dėlto daugeliu atveju **VPSP gali būti optimaliausias** projektų įgyvendinimo būdas. Stiprinami valstybių narių instituciniai gebėjimai ir teikiamos labiau praktinės gairės dėl Bendrijos finansavimo derinimo su VPSP turėtų padėti nacionalinėms administracijoms apsispręsti dėl būsimų didelių projektų finansavimo panaudojant VPSP.

Harilaos Trikoupis tiltas

Tiltas per Korinto įlanką yra ilgiausias pasaulyje vantinis tiltas, kuris jungia Peloponeso regioną su žemynine Graikija. 1996 m. Graikijos valstybė Prancūzijos ir Graikijos konsorciui „Gefyra S.A.“ suteikė 42 metų koncesiją Harilaos Trikoupis tilto projektavimui, statymui, naudojimui ir priežiūrai. ES šiam statybos projektui suteikė didelę finansinę paramą ERDF dotacijos ir EIB paskolos pavidalu.

2007–2013 m. valstybės narės gali pasinaudoti struktūrinių fondų lėšomis įgyvendinti veiklos programas pasitelkiant VPSP, vykdomas drauge su EIB, bankais, investiciniais fondais ir privačiuoju sektoriumi apskritai. Inicijatyvos, kuriomis siekiama struktūrinius fondus derinti su VPSP projektais, gali būti grindžiamos:

- JASPERS²² – projektų vystymo priemonė, parengta kartu su EIB ir Europos rekonstrukcijos ir plėtros banku (ERPB), kuria siekiama teikti reikiamą pagalbą visais VPSP ir (arba) infrastruktūros projekto etapais.
- JESSICA²³ – iniciatyva tvarioms investicijoms miestuose į VPSP projektus, įtrauktus į integruotą miestų vystymo planą, skatinti.
- JEREMIE²⁴ iniciatyva remti naujų verslo įmonių kūrimą ir gerinti įmonių gebėjimą gauti finansavimą.

²¹ Remiantis DG REGIO tyrimu, patirties panaudojant struktūrinių fondų lėšas vykdant VPSP projektus turi septynios valstybės narės.

²² Bendra parama Europos regionų projektams.

²³ Bendra Europos parama tvarioms investicijoms miestuose.

²⁴ Jungtiniai Europos išteklių labai mažoms, mažoms ir vidutinėms įmonėms.

3.4. Europos investicijų bankas (EIB)

EIB – ES ilgalaikio skolinimo įstaiga – aktyviai siekė paremti efektyvius VPSP projektus visoje Europoje, ypač susijusius su transporto infrastruktūra. Nuo praėjusio amžiaus 9-ojo dešimtmečio pabaigos bankas VPSP suteikė beveik 30 mlrd. EUR paskolų. EIB taip pat yra pagrindinis TEN-T tinklų rėmėjas. Numatoma, kad nuo 2007 iki 2013 m. 14 % visų TEN-T investicijų skirs EIB.

EIB grupė daugiausia prisideda prie ES pastangų finansuoti inovacijas ir įmones. Pasinaudodamas EIB ir jo MVĮ finansavimo padalinio patirtimi Europos investicijų fondas (EIF) ES teikia veiksmingą priemonę kuriant naujas VPSP programas.

Be to, EIB kartu su Komisija ir valstybėmis narėmis sukūrė Europos VPSP žinių centrą, kurio tikslas – stiprinti viešojo sektoriaus organizacinius gebėjimus užmegzti VPSP, vykdant įvairią veiklą tinkle ir jo nariams teikiant politikos paramą.

Komisija glaudžiai bendradarbiaus su EIB ir privačiuoju sektoriumi, kad padidintų bendrą EIB finansavimo poveikį, pavyzdžiui, derinant ES biudžeto dotacijas su EIB paskolomis.

3.5. TEN-T priemonės

Pagal esamą TEN finansinį reglamentą TEN-T projektams skirtos trys finansinės priemonės, kuriomis siekiama padidinti privatačiojo sektoriaus dalyvavimą. Šios naujos priemonės sukurtos specialioms projektų reikmėms (tokioms kaip optimalus rizikos perleidimas, finansavimo išlaidos) tenkinti. Jomis ne tik užtikrinamas tikslinis atsakas, bet ir garantuojama, kad turimos ES lėšos padarytų didžiausią poveikį.

Tokios ES lygmens finansinės paramos VPSP projektams vertė dažnai yra didesnė už vien tik suteikto kapitalo vertę. Tai taip pat yra ES politinio įsipareigojimo išraiška – dėl šios paramos finansų įstaigos dažnai palankiau vertina projekto rizikingumą, todėl lengviau tampa užsitikrinti finansavimą palankesnėmis sąlygomis. ES lygmens garantijos atlieka tą pačią funkciją.

Paskolų garantijų priemonė TEN-T projektams (PGPTT)

VPSP pagrindu vykdomuose TEN-T projektuose, kuriose privatusis sektorius prisiima riziką, susijusią su galimu paklausos svyravimu, dažnai susiduriama su sunkumais pritraukti konkurencingomis sąlygomis įkainotą privatųjį finansavimą. PGPTT yra garantijų priemonė, kuri padeda iš dalies padengdama šią riziką ir kompensuodama pajamų sumažėjimą dėl mažesnio nei tikėtasi eismo srautų didėjimo ankstyvaisiais projektų veiklos etapais. Taip pagerinamas projekto finansinis gyvybingumas ir bendra kredito kokybė. EIB teikia individualias garantijas PGPTT. Pagal PGPTT jau suteikta parama trimis VPSP schemoms²⁵, ir numatoma, kad iki 2013 m. pagal šią priemonę bus paremti 25–35 TEN-T projektai. Planuojami projektai apima greitojo geležinkelio liniją, oro uosto ekspreso liniją, greitkelio koncesijas kai kuriose naujosiose valstybėse narėse ir inovacinius krovinių pervežimo projektus.

Statybos išlaidomis grindžiama subsidija pagal paslaugų užtikrinimo išmokų schemas

²⁵ Greitkelių schemas „IP4 Amarante – Villa Real“ ir „Baixo Alentejo“ Portugalijoje bei A5 greitkelio A modelio VPSP Vokietijoje.

Ši speciali subsidijų schema skatina projekto vykdytoją, užuot naudojusi valstybės garantijas statybos darbams finansuoti, sudaryti VPSP susitarimą su privačiojo sektoriaus partneriu. TEN-T subsidija, kuri atitinka iki 30 % visų statybos išlaidų, vykdytojo naudojama mokėjimo išpareigojimams paremti tik kai projektas jau užbaigtas. Tai didina prieinamumą viešajam sektoriui, kartu išlaikant rizikos perleidimą privačiojo sektoriaus partneriui.

Rizikos kapitalo teikimas. Akcinio kapitalo įtraukimas į TEN-T projektus

Iki 1 % arba 80 mln. EUR iš TEN-T biudžeto gali būti investuojama į projektus akcinio ar iš dalies akcinio kapitalo pavidalu per susijusį infrastruktūros fondą. Komisija šiuo metu tiria galimybes panaudoti šią priemonę investuoti į 2020 m. energetikos, kovos su klimato kaita ir infrastruktūros fondą (Marguerite)²⁶, kurio numatoma vertė siekia 1,5 mlrd. EUR.

3.6. Rizikos pasidalijimo finansinė priemonė ir Konkurencingumo ir inovacijų programa

Rizikos pasidalijimo finansine priemone (RPPF) – inovacine kredito rizikos pasidalijimo schema, kurią bendrai sukūrė Europos Komisija ir EIB, bei finansavimo priemonėmis pagal konkurencingumo ir inovacijų programą (KIP), remiama viešojo ir privačiojo sektorių partnerystė mokslinių tyrimų, technologijų plėtros, demonstravimo veiklos ir inovacijų srityse.

Pasitvirtino tiek RPPF, tiek KIP finansinių priemonių sėkmė:

- Nuo RPPF vykdymo pradžios 2007 m. liepos mėn. investicijoms į MTTP ir inovacijų diegimą patvirtinta 4,4 mlrd. EUR paskolų. Europos ekonomikos atkūrimo plane numatyta paspartinti RPPF įgyvendinimą.
- Iki 2009 m. antrojo ketvirčio pabaigos pagal KIP sudarius susitarimus su 14 šalių rizikos kapitalo fondais, sudaryta 16 partnerystės su privačiuoju sektoriumi susitarimų. Garantijų priemonės atveju partnerystės su viešojo ir privačiojo sektoriaus organizacijomis pagrindu sudaryta 16 susitarimų su 10 šalių finansų tarpininkais. Iki 2009 m. pirmojo ketvirčio pabaigos daugiau nei 30 000 MVĮ gavo finansavimą pagal šias priemones.

3.7. VPSP už ES ribų

ES taip pat prisidėjo prie VPSP už ES ribų. Pavyzdžiui, VPSP pagrindu veikiantis Pasaulinis efektyvaus energijos naudojimo ir atsinaujinančių energijos šaltinių fondas komerciniams ir viešojo sektoriaus investuotojams besivystančiose šalyse teikia pasidalijimo rizika ir bendro finansavimo galimybių. Šiuo metu fondo veiklą finansuoja Europos Komisija ir Vokietijos bei Norvegijos vyriausybės; jis investuos į privataus kapitalo fondus, kurių specializacija – teikti finansavimą nuosavu kapitalu (finansavimą mainais į akcijas) mažiems ir vidutiniams regioniniams projektams ir įmonėms. Plėtros procese EB taip pa dalyvavo VPSP per tokias programas kaip ISPA ir Phare. Šiuo tikslu 2003 m. parengtos gairės siekiant spręsti išorės bendradarbiavimui svarbius klausimus²⁷.

Vesdama derybas su mūsų prekybos partneriais Europos Komisija siekia padidinti skaidrumą ir užsitikrinti išipareigojimus dėl VPSP patekimo į rinką, kaip ir įprastose viešųjų pirkimų sutartyse, kai ji sprendžia viešųjų pirkimų klausimą laisvosios prekybos ir kituose dvišaliuose

²⁶ Pasiūlymą sukurti tokį fondą, kuris investuotų į pagrindines ES svarbos infrastruktūros sritis, 2008 m. gruodžio mėn. patvirtino Europos Vadovų Taryba.

²⁷ http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/ppp_en.pdf.

susitarimuose. Naujausias laimėjimas šioje srityje yra tai, kad į laisvosios prekybos susitarimą, kuris bus sudarytas su Pietų Korėja, įtrauktos „pastatyti, eksploatuoti, perduoti“ (angl. *Build Operate Transfer* – BOT) sutartys ir darbų koncesijos. To taip pat siekiama derybose su trečiosiomis šalimis, kurios yra PPO Vyriausybės viešųjų pirkimų susitarimo šalys.

4. SUNKUMAI. KODĖL NEIŠNAUDOJAMAS VISAS VPSP POTENCIALAS?

4.1. Uždaviniai dabartinėje krizėje²⁸

Dabartinė krizė labai neigiamai paveikė VPSP projektus, nes i) dėl pasikeitusio bankų VPSP projektų rizikos vertinimo labai sumažėjo bankų finansavimas paskolų ir kitų kreditų pavidalu ir smarkiai pablogėjo finansinės sąlygos, kuriomis skolinama VPSP, ir ii) kai kurios nacionalinės vyriausybės ir regioninės institucijos sumažino arba sustabdė VPSP programas.

Todėl VPSP vystymą šiuo metu varžo:

- smarkiai **padidėjusi VPSP projektų finansavimo skolintomis lėšomis kaina** dėl kreditavimo sąlygų sugriežtinimo;
- **gerokai trumpesnis** bankų²⁹ siūlomas skolos **išpirkimo terminas**;
- tai, kad **finansavimas** garantuojamas **tik viešųjų pirkimų proceso pabaigoje**.

Valstybių narių atsako būdai šioje padėtyje yra skirtingi. Kai kurios valdžios institucijos nusprendė sumažinti arba laikinai sustabdyti VPSP programas. Kitos ėmėsi paramos priemonių – nuo **valstybės garantijų schemų**, priimtų Prancūzijoje, Belgijoje ir Portugalijoje, iki **viešojo sektoriaus skolos priemonių**, priimtų Jungtinėje Karalystėje, Vokietijoje ir Prancūzijoje. Kai kurios valdžios institucijos taip pat **keičia VPSP projektų valdymą** ar paprastina nacionalines viešųjų pirkimų taisykles ir procedūras, kurios dažnai viršija Bendrijos taisyklių šioje srityje minimalius procedūrinius reikalavimus. Šie veiksmai rodo vyriausybių išsipareigojimą užtikrinti, kad VPSP atliktų svarbesnį vaidmenį investuojant – jų vaidmuo bus dar svarbesnis dėl artimoje ateityje viešųjų finansų patiriamų sunkumų³⁰.

Sumažėjusios galimybės gauti finansavimą taip pat gali daryti poveikį **viešųjų pirkimų** proceso veiksmingumui ir konkurencijos mastui. Tai, kad rinkoje nepakanka bankų pajėgumo paremti dviejų ar daugiau visiškai finansuojamų pasiūlymų ir tai, kad bankai nenori išsipareigoti gerokai prieš sutarties pasirašymą, daro didelį poveikį viešiesiems pirkimams. Taigi, kyla klausimas, kaip užtikrinti, kad sandoriai būtų sudaromi, ir kad viešasis sektorius gautų aukščiausios kokybės paslaugas už finansavimą, tačiau nepažeidžiant viešųjų pirkimų taisyklių. Komisija išnagrinės būdus šiems sunkumams spręsti (5 skyrius).

²⁸ Duomenys šiame skyriuje paremti Europos VPSP žinių centro (EPEC) analize, kuri atlikta tiriant kreditų krizės poveikį VPSP. EPEC surta bendra Komisijos, valstybių narių ir EIB iniciatyva. Daugiau informacijos www.eib.org/epec.

²⁹ Dabar įprastas išpirkimo terminas siekia 7–10 metų. Anksčiau dideliems infrastruktūros projektams dažnai būdavo numatomas 25–30 metų išpirkimo terminas.

³⁰ Paramos priemonės VPSP gali būti valstybės pagalba, apie kurią reikia pranešti Komisijai.

ES lygmeniu, 2008 m. gruodžio 11–12 d. Europos Vadovų Taryba³¹ parėmė supaprastintos procedūros naudojimą 2009 ir 2010 m., pripažindama išskirtinį dabartinės ekonominės padėties pobūdį ir būtinybę pagreitinoti viešųjų lėšų skyrimą krizės metu³².

Komisija taip pat parengė Bendrijos laikinąją **valstybės pagalbos priemonių** sistemą siekiant padidinti galimybes gauti finansavimą³³, kurioje pateikiama įvairių VPSP skirtų nuostatų. Tai lanksti papildoma priemonė, kuria sudaromos sąlygos valstybėms narėms įsikišti, kai bendros priemonės, rinkos sąlygomis grindžiamos intervencinės priemonės ir įprastomis valstybės pagalbos taisyklėmis grindžiamos intervencinės priemonės yra nepakankamos reaguojant į išskirtines krizės sukurtas sąlygas.

4.2. Sudėtingiems viešųjų pirkimų modeliams, tokiems kaip VPSP, būdingi sunkumai

Kuriant VPSP susiduriama su būdingais sunkumais, kuriuos reikia spręsti platesniu mastu:

- Gali reikėti išsipareigoti skirti didelių išteklių parengiamajame ir konkurso etape ir dažnai VPSP projektai gali būti susiję su didelėmis sandorio išlaidomis.
- VPSP projektams reikalingi **tam tikri specialūs viešojo sektoriaus gebėjimai**, susiję su sutarčių rengimu, sudarymu ir valdymu. Dėl VPSP reikalingų sudėtingų finansinių priemonių ir to, kad turima gana nedaug patirties šioje srityje, gali būti ribojamas viešojo sektoriaus gebėjimas įgyvendinti gerus VPSP projektus. Todėl reikia organizuoti mokymus ir teikti pagalbą siekiant sukaupti reikiamų žinių apie tai, kaip tinkamai parengti VPSP projektus.
- **Bendrijos finansavimo** atveju trumpuoju laikotarpiu valstybės narės gali neigiamai vertinti VPSP, palyginti su finansavimu teikiant subsidijas įprastu būdu perkamiems ir įgyvendinamiems projektams. Ilgalaikė nauda, kurią teikia potencialiai didesnis efektyvumas dėl privačiojo sektoriaus dalyvavimo, dažnai yra užmirštama, kai siekiama tenkinti skubesnį poreikį atitikti ES procedūrų reikalavimus. Be to, skiriant ES lėšas investiciniams projektams būtina garantuoti **vienodas sąlygas, taikomas viešojo ir privačiojo sektoriaus** viešosios infrastruktūros ir paslaugų **valdymui**. Šiuo tikslu reikia peržiūrėti taisykles ir procedūras siekiant užtikrinti, kad nebūtų diskriminuojama skiriant lėšas investiciniams projektams, kuriuose dalyvauja privatusis sektorius.
- VPSP projektams būtinas **ilgalaikis vyriausybės išsipareigojimas ir politinė valia** dalytis investicijomis į didelius projektus su privačiuoju sektoriumi. **Politikos** įvairiose reguliavimo srityse (aplinkos, vietos valdžios institucijų autonomijos, biudžeto politikos, ekonominės politikos) **pasikeitimo ateityje** galimybė gali padidinti netikrumą vykstant viešųjų pirkimų procesui ir padidinti išlaidas.
- Sėkminga VPSP turi būti taip sukurta, kad privačiojo sektoriaus partneriams būtų suteikta galimybė gauti jų prisiimtai rizikai proporcingą pelną. Kadangi rizika dalijamasi su viešojo sektoriaus partneriais, pelnu taip pat turėtų būti dalijamasi. Konkurso procesas turi būti konkurencinis ir jam būtina tinkama reguliavimo ir finansinė sistema nacionaliniu lygmeniu. Viešojo sektoriaus subjektams turėtų būti palikta laisvė pasirinkti, kokios rūšies

³¹ 11 punkto aštunta įtrauka.

³² IP/08/2040, 2008 12 19.

³³ OL C 83, 2009 4 7, p. 1.

susitarimus jie gali sudaryti, ir išlaikyti galimybę sudaryti sutartis atsižvelgiant į didžiausią paslaugų kokybę, taip garantuojant optimalų privačiojo ir viešojo sektoriaus rizikos pasidalijimą.

4.3. Ypatingi sunkumai, susiję su Bendromis technologijų iniciatyvomis

Mokslinių tyrimų srityje VPSP nukreipiama taip, kad būtų derinamos viešojo ir privačiojo sektoriaus investicijos siekiant naujų žinių kūrimo ir proveržio technologijų srityje. Todėl rezultatai yra mažiau nuspėjami ir apčiuopiami, nei perkant infrastruktūrą ir paslaugas, tačiau potencialiai gali būti labai dideli.

Pirmosios penkios BTI sukurtos kaip Bendrijos subjektai pagal Finansinio reglamento 185 straipsnį, kurioms taikomos taisyklės ir procedūros (kaip antai Finansinį pagrindų reglamentas, skirtas Bendrijos įstaigoms, tarnybos nuostatai ir privilegijų ir imunitetų protokolas), kurios parengtos siekiant sumažinti riziką Europos viešosioms lėšoms, o ne bendroms investicijoms į mokslinius tyrimus su privačiojo sektoriaus partneriais sparčiai besikeičiančiose rinkose lengvinti. Šios BTI netrukus nepriklausomai vykdys veiklą ir naujoji priemonė tenkina pramoninių tyrimų bendruomenės pabrėžtą poreikį. Kartu partneriai išreiškia požiūrį, kad priemonė galėtų būti įgyvendinta efektyviau, jei jos struktūra ir veiklos procedūros būtų supaprastintos ir teisinė bei administracinė sistema geriau atitiktų su rinka glaudžiai susijusios VPSP poreikius.

Šiuos klausimus būtina tinkamai spręsti siekiant užtikrinti, kad pagal esamas BTI būtų pasiekta laukiamų rezultatų ir nebūtų mažinamas privačiojo sektoriaus domėjimasis naujomis BTI srityse, kuriose reikalinga VPSP. Todėl Komisija ketina išnagrinėti alternatyvius modelius, pagal kuriuos galėtų būti parengtas labiau racionalizuotas procesas siekiant sukurti ir įgyvendinti viešojo ir privačiojo sektoriaus partnerystę Europos mokslinių tyrimų srityje. Atsižvelgdama į pirmąją patirtį įgyvendinant BTI ir siekdama parengti naujus ilgalaikius VPSP projektus, Komisija, peržiūrėdama teisinį pagrindą ir finansines taisykles (bei veiklos procedūras), apsvarstys visas galimybes siekiant sukurti paprastą ir mažai išlaidų reikalaujantį modelį, paremtą abipusiu supratimu, tikra partneryste ir dalijimusi rizika.

Be to, pagrindinių ES mokslinių tyrimų ir inovacijų programų (7-osios pagrindų programos, KIP) tiesioginiai įnašai VPSP gali būti atliekami tik subsidijų arba viešųjų konkursų pavidalu. Tai yra suvaržymas, nes efektyviausia bendradarbiavimo forma būtų investavimas. Siekdama pagerinti investicijas į inovacijas Komisija apsvarstys galimybes leisti VPSP priimti investicijų sprendimus panaudojant Bendrijos lėšas.

5. TOLESNI VEIKSMAI. KĄ REIKIA DARYTI?

Siekdama iki galo išnaudoti VPSP potencialą kaip ekonomikos gaivinimą skatinančią priemonę ir ateityje užtikrinti tvarumą, konkurencingumą ir aukštos kokybės viešąsias paslaugas bei laikytis griežtų aplinkosaugos standartų Komisija ketina sukurti **veiksmingą ir viešojo ir privačiojo sektorių bendradarbiavimą skatinančią sistemą**. Įvairūs dialogu per tam skirtą Komisijos įsteigiamą VPSP grupę su atitinkamomis suinteresuotosiomis šalimis grindžiami **veiksmi** papildys valstybių narių veiksmus, kuriais siekiama pašalinti kliūtis VPSP kūrimui ir skatinti jos naudojimą. Viena vertus, siūlomi veiksmai bus orientuoti į Bendrijos priemones ir reguliavimo sistemą, o kita vertus į sustiprintas priemones, kuriomis siekiama pagerinti galimybes gauti finansavimą VPSP iniciatyvoms ir sustiprinti EIB funkciją finansuojant būtinus projektus. Galutinis sprendimas panaudoti VPSP tenka valstybių narių

valdžios institucijoms ir valstybėms narėms palikta peržiūrėti nacionalinę sistemą siekiant sudaryti sąlygas VPSP veikimui. Komisija:

1. Pagerins **VPSP finansavimo galimybes**. Siekdama šio tikslo ji:

- Sustiprins ir išplės šiuo metu esamų VPSP remiančių tokių Bendrijos priemonių kaip PGPTT ir EPEC bei kitų iniciatyvų, kurios, nors ir nėra specialiai skirtos VPSP programoms, gali paremti VPSP projektų įgyvendinimą, apimtį (JASPERS, JESSICA, RFPF, Marguerite fondas).
- Glaudžiai bendradarbiaus su **EIB**, kad iširtų galimus būdus labiau įtraukti į EIB ES infrastruktūros finansavimą, ypač susijusius su pagrindinėmis ES iniciatyvomis, teikiančiomis socialinę ekonominę ir europinę pridėtinę vertę (pvz., tarpvalstybiniai projektai, su ekologija susijusios iniciatyvos ir pan.). Taip pat reikėtų remti EIB pastangas iki galo išnaudoti įvairias VPSP skirtas priemones ir VPSP finansavimą nustatyti kaip vieną iš banko pagrindinių tikslų. Be to, EIB raginamas toliau kurti ir įgyvendinti garantijų priemones kuriant palankesnes VPSP finansavimo sąlygas, plečiant kapitalo rinkų, institucinių investuotojų ir viešojo sektoriaus, kurie VPSP schemoms teikia likvidumo, funkciją.

2. Sudarys palankesnes VPSP užmezgimo sąlygas vykdant **VPSP viešųjų pirkimų programas**. Siekdama šio tikslo ji:

- Ištirs Bendrijos atsako į krizę poveikį turimiems finansiniams ištekliams investuoti į infrastruktūrą, įskaitant būtinybę pakoreguoti viešųjų pirkimų programas ir procedūras, siekiant atsižvelgti į sumažėjusias galimybes gauti finansavimą.
- Užbaigs šiuo metu vykdomą poveikio vertinimą ir kitus parengiamuosius darbus siekiant 2010 m. pateikti teisinį pasiūlymą **koncesijų** srityje.

3. Užtikrins **tinkamą su VPSP susijusios skolos ir deficito valdymą**. Siekdama šio tikslo ji:

- Išnagrinės pataisytų finansavimo priemonių VPSP turto poveikį balansui ir pateiks paaiškinimus dėl VPSP sutarčių esamos apskaitos tvarkos nacionalinėse sąskaitose.
- Pateiks pagal VPSP schemas suteiktų garantijų apskaitos tvarkos gaires.
- Toliau teiks aiškius patarimus valstybėms narėms, jei jos to pageidautų, kaip statiškai registruoti atskiras VPSP sutartis.

4. Pagerins **informavimą ir skleis atitinkamas žinias ir patirtį**. Šiuo tikslu:

- Komisija pateiks gaires dėl teisinių ir metodinių klausimų, susijusių su ES lėšų derinimu su VPSP, ypač pagal JASPERS iniciatyvą, siekiant palengvinti ir skatinti VPSP panaudojimą struktūriniuose fonduose. Taip pat bus pateiktos **gairės dėl VPSP taikymo paprastesnėms VPSP** formoms, tokioms kaip „suprojektuoti, pastatyti, eksploatuoti“ sutartims.
- Reikėtų kurti ir platesniu mastu pritaikyti **bandamuosius VPSP projektus** kaip gerosios patirties ir geros valdysenos modelius, panaudojant atitinkamų finansavimo programų aspektus.

- Komisija bendradarbiaus su Europos VPSP žinių centru (EPEC), kad nustatytų priemones, kaip pagerinti **ilgalaikę paramą** toms valstybėms narėms, kurios siekia pasitelkti VPSP, kad optimaliai panaudotų struktūrinius ir Sanglaudos fondus, kaip finansavimo programų dalį. Reikėtų sustiprinti EPEC, kad jis taptų platforma keistis informacija ir gerą patirtimi ir veiktų kaip Europos nacionalinių institucijų, sukurtų remti VPSP, tinklo koordinavimo centras. Jis taip pat gali papildyti JASPERS iniciatyvos ir Komisijos funkciją – remti atskirus subsidijų prašymus ir projektus. Bus išnagrinėtos galimybės **tobulinti projektų rengimą ir kurti projektus, į kuriuos būtų labiau įtrauktas** privatusis sektorius.
- Komisija, bendradarbiaudama su EPEC, skleis **gerą patirtį**, kad pagerintų viešojo sektoriaus valdymo gebėjimus ir sumažintų VPSP išlaidas. Pavyzdžiui, EPEC išanalizavo galimus taisomuosius veiksmus, skirtus remti VPSP iniciatyvas esamomis finansų rinkų aplinkybėmis³⁴.
- Įgyvendindama Europos ekonomikos atkūrimo planą dirbs su valstybėmis narėmis, kad **nustatytų** nacionalinės teisės **nuostatas, kliudančias vykdyti VPSP projektus**. Kai numatytas ES finansavimas, reikia užtikrinti, kad nebūtų diskriminacijos skiriant lėšas investiciniams projektams, nepriklausomai nuo to, kas projektą valdo – privatusis ar viešasis sektorius. Komisija kartu su valstybėmis narėmis išnagrinės ES ir nacionalines taisykles ir praktiką ir iki 2010 m. pabaigos pateiks išvadą, prireikus su pakeitimų pasiūlymais.

5. Spręs **specifines BTI problemas ir inovacijų finansavimo klausimą**. Siekdama šio tikslo Komisija:

- Esamoms BTI greitai suteiks nepriklausomą statusą ir išnagrinės įgytą patirtį, kartu ištyrė galimybes racionalizuoti BTI taikomą teisinį ir administracinį pagrindą. Užtikrinant ES finansinių interesų apsaugą tikslas turėtų būti pasiekti reikiamą kontrolės ir rizikos pusiausvyrą; šis pagrindas turi būti pakankamai lankstus, kad būtų sudarytos sąlygos veiksmingai partnerystei su privačiojo sektoriaus veikėjais, užtikrinant ES finansinių interesų apsaugą, paremtą tolygiu išlaidų ir naudos pasidalijimu.
- Vadovaudamasi strateginiu požiūriu drauge su BTI vadovais ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis nustatys konkrečius kliūtis ir kaip jas geriausiai būtų galima pašalinti, įskaitant, prireikus, atliekant jas reglamentuojančių taisyklių, tokių kaip finansinio reglamento, pakeitimus. Taip pat galėtų būti nustatytos lankstesnės su personalu susijusios taisyklės. Ataskaita su politikos rekomendacijomis bus pateikta per artimiausius mėnesius. Komisija, atsižvelgdama į šios ataskaitos rekomendacijas, pasiūlys **naują BTI pagrindą**, kuris galėtų būti paremtas subjektais, kurių veikla reglamentuojama private teise. Į šį pagrindą bus atsižvelgta atliekant Finansinio reglamento, kuris bus pateiktas pirmąjį 2010 m. pusmetį, peržiūrą.
- Dirbs su EIB grupe ir kitomis suinteresuotosiomis šalimis siekdama nustatyti, kaip tobulinti finansines priemones siekiant pagerinti inovacijų finansavimą. Taip pat bus išnagrinėta, ar ES dalyvavimui subjektų, kurių veikla reglamentuojama private teise, veikloje galėtų būti sudarytos palankesnės sąlygos, kad būtų pasiekta inovacijų politikos tikslų, ir jei taip, kaip tą padaryti. Šio darbo rezultatai galėtų būti įtraukti į Komisijos

³⁴ Plg. Europos žinių centro (EPEC) leidinį „Finansų krizė ir VPSP rinka, galimi taisomieji veiksmai“, 2009 m. rugpjūčio mėn., www.eib.org/epec.

pasiūlymus dėl naujos inovacijoms skirtos politikos, kurie turėtų būti pateikti 2010 m. pradžioje, ir į juos, kai tinkama, galėtų būti atsižvelgta per numatytą Finansinio reglamento peržiūrą.

Komisija iki 2011 m. pabaigos įvertins šių iniciatyvų, kuriomis siekiama pagerinti ES VPSP sistemą, rezultatus ir, prireikus, pasiūlys naujų iniciatyvų.

6. IŠVADA

Plėtoti VPSP kaip priemonę yra nepaprastai svarbu, nes dėl finansų ir ekonomikos krizės sumažėjo į valstybės biudžetą surenkamų lėšų ir sunku paskirstyti išteklius svarbioms politikos sritims ir konkrečioms projektams. Padidėjo viešojo sektoriaus susidomėjimas inovacinėmis finansavimo priemonėmis ir taip pat padidėjo politinis pasirengimas sudaryti sąlygas veiksmingesniam infrastruktūros projektų transporto, socialiniame, energetikos ar aplinkos sektoriuose vykdymui. Kita vertus, privačiojo sektoriaus susidomėjimą VPSP gali riboti esama reguliavimo sistema ir nauji ekonominiai suvaržymai, taip pat kiti nusistovėję esminiai veiksniai, tokie kaip ribotas viešojo sektoriaus gebėjimas vykdyti VPSP programas daugelyje Europos vietų. Siekiant užtikrinti tolesnę VPSP svarbą ilgesniu laikotarpiu, 2010 m. būtina imtis penkių pagrindinių veiksmų:

- Komisija **sukurs VPSP grupę**, į kurią pakvies susijusias suinteresuotąsias šalis rūpimiems klausimams ir tolesnėms idėjoms VPSP klausimu aptarti. Prireikus ji pateiks gaires, kad padėtų valstybėms narėms sumažinti administracinę naštą ir VPSP įgyvendinimo vilkinimą – šiuo tikslu ji išnagrinės būdus, kaip palengvinti ir pagreitinti planavimo leidimų VPSP projektams skyrimą.
- Komisija dirbs su EIB, kad būtų **skiriama daugiau lėšų VPSP finansavimui**, perorientuodama esamas Bendrijos priemones ir kurdama VPSP finansines priemones pagrindinėse politikos srityse.
- Komisija peržiūrės atitinkamas taisykles ir procedūras, kad **užtikrintų, jog nebūtų diskriminuojama skirstant viešąsias lėšas, kai numatytas Bendrijos finansavimas**, nepriklausomai nuo to, kas projektą valdo – privatusis ar viešasis sektorius. Prireikus ji pateiks pasiūlymus dėl pakeitimų.
- Komisija pasiūlys **veiksmingesnę inovacijas skatinančią teisinę sistemą, įskaitant galimybę ES dalyvauti subjektų, kurių veiklą reglamentuoja privatinė teisė, veikloje ir tiesiogiai investuoti į konkrečius projektus.**
- Remdamasi vykdomu poveikio įvertinimu Komisija apsvarstys galimybę pateikti pasiūlymą dėl **koncesijų teisinės priemonės.**

Pirmiau nustatytais veiksmais siekiama sukurti Bendrijos sistemą, kuria būtų skatinama viešojo ir privačiojo sektorių piliečių poreikius atitinkanti partnerystė, siekiama Bendrijos tikslų vykdant perspektyvinę analizę ir užtikrinama, kad rezultatai iš tiesų atitiktų šiuos poreikius.